

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

30. oktober 2025 *

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – kreditaftale med henblik på køb af et motorkøretøj – direktiv 2008/48/EF – artikel 10, stk. 2, litra l) – krav om oplysninger, der skal angives i en aftale – forpligtelse til at angive morarentesatsen – artikel 14, stk. 1 – fortrydelsesret – begyndelsestidspunkt for fristen for fortrydelse i tilfælde af manglende angivelse af morarentesatsen – udøvelsen af fortrydelsesretten, der har karakter af misbrug – konsekvenser af udøvelsen af fortrydelsesretten inden for rammerne af en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale – forbrugerens forpligtelser over for kreditgiver – metode til beregning af kompensation for værdiforringelse af den finansierede vare – artikel 14, stk. 3, litra b) – betaling af renter efter fortrydelse af en kreditaftale knyttet til en aftale om levering af varer«

I sag C-143/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Ravensburg (den regionale ret i første instans i Ravensburg, Tyskland) ved afgørelse af 1. marts 2023, indgået til Domstolen den 9. marts 2023, og suppleret ved afgørelse af 9. april 2024, indgået til Domstolen den 10. april 2024, i sagen

KI,

FA

mod

Mercedes-Benz Bank AG,

Volkswagen Bank GmbH,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, I. Jarukaitis, og dommerne N. Jääskinen og R. Frendo (refererende dommer),

generaladvokat: D. Spielmann

justitssekretær: A. Calot Escobar,

* Processprog: tysk.

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Mercedes-Benz Bank AG ved Rechtsanwältin L. Normann,
- Volkswagen Bank GmbH ved Rechtsanwältinnen I. Heigl og L. Normann,
- den tjekkiske regering ved S. Šindelková, M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved B.-R. Killmann og P. Ondrůšek, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. april 2025,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 10, stk. 2, litra l), artikel 14, stk. 1, og artikel 14, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem henholdsvis KI og Mercedes-Benz Bank AG samt FA og Volkswagen Bank GmbH vedrørende gyldigheden af KI's og FA's fortrydelse af de kreditaftaler, som disse sidstnævnte i deres egenskab af forbrugere indgik med disse banker.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 97/7/EF

- 3 Følgende fremgik af 14. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (EFT 1997, L 144, s. 19), som blev erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 97/7[/EF (EUT 2011, L 304, s. 64)]:

»[...] [D]et er medlemsstaterne, der skal fastsætte de [...] nærmere regler og betingelser for udøvelse af fortrydelsesretten.«

Direktiv 2008/48

4 7.-10., 31., 34. og 35. betragtning til direktiv 2008/48 har følgende ordlyd:

- »(7) For at få et velfungerende indre marked for forbrugerkredit bragt i stand må der indføres en harmoniseret fællesskabsramme på en række centrale områder. I lyset af den stadige udvikling af markedet for forbrugerkredit og de europæiske borgeres stigende mobilitet bør fremtidsorienterede fællesskabsbestemmelser, som vil kunne tilpasses fremtidige kredittyper, og som giver medlemsstaterne en passende grad af fleksibilitet med hensyn til gennemførelsen, kunne bidrage til at få etableret en moderne forbrugerkreditlovgivning.
- (8) Det er vigtigt, at markedet bør yde en sådan grad af forbrugerbeskyttelse, at forbrugerne har tillid til det. Derved bør det være muligt for den frie bevægelighed for kredittilbud at udfolde sig under optimale forhold for både dem, der tilbyder kredit, og dem, der ønsker kredit, under behørig hensyntagen til de forhold, der gør sig gældende i de enkelte medlemsstater.
- (9) Fuldstændig harmonisering er nødvendig for at sikre, at alle forbrugere i Fællesskabet nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser og for at skabe et ægte indre marked. Medlemsstaterne bør derfor ikke kunne bibeholde eller indføre andre bestemmelser på nationalt plan end dem, der er fastsat i dette direktiv. Sådanne restriktioner bør dog kun gælde på de områder, hvor der er fastsat harmoniserede bestemmelser i dette direktiv. Hvor der ikke findes harmoniserede bestemmelser, bør medlemsstaterne fortsat kunne bibeholde eller indføre national lovgivning. Et [...] eksempel på denne mulighed for medlemsstaterne kunne være bibeholdelse eller indførelse af nationale bestemmelser om annullering af en aftale om køb af varer eller levering af tjenesteydelser, hvis forbrugeren udøver sin fortrydelsesret i forbindelse med kreditaftalen. [...]
- (10) Definitionerne i dette direktiv bestemmer rækkevidden af harmoniseringen. Medlemsstaternes forpligtelse til at gennemføre bestemmelserne i dette direktiv bør derfor begrænses til dets anvendelsesområde som bestemt ved dets definitioner. Dette direktiv bør dog ikke berøre medlemsstaternes anvendelse af direktivets bestemmelser på områder, der ikke er omfattet af dets anvendelsesområde i overensstemmelse med fællesskabsretten. En medlemsstat vil således kunne bibeholde eller indføre national lovgivning svarende til dette direktivs bestemmelser eller visse af dette direktivs bestemmelser om kreditaftaler uden for dette direktivs anvendelsesområde [...]. Desuden vil medlemsstaterne [...] kunne anvende dette direktivs bestemmelser på tilknyttede kreditaftaler, der ikke er omfattet af definitionen af en »tilknyttet kreditaftale« som indeholdt i dette direktiv. Bestemmelserne om tilknyttede kreditaftaler vil således kunne anvendes på kreditaftaler, der kun delvis tjener til at finansiere en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser.

[...]

- (31) For at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser i henhold til kreditaftalen, bør alle nødvendige oplysninger være angivet klart og koncist i aftalen.

[...]

- (34) Med henblik på en tilnærmelse af procedurerne for udøvelse af fortrydelsesretten på områder, der ligner hinanden, bør der fastsættes en fortrydelsesret, uden betaling af bod og uden forpligtelse til at give en begrundelse, på vilkår svarende til dem, der er fastsat i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/65/EF af 23. september 2002 om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugerne og om ændring af Rådets direktiv 90/619/EØF samt direktiv 97/7/EF og 98/27/EF (EFT 2002, L 271, s. 16)].
- (35) Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstaternes regulering af spørgsmål vedrørende tilbagelevering af varerne eller dermed forbundne spørgsmål i de tilfælde, hvor en forbruger fortryder en kreditaftale, i tilknytning til hvilken vedkommende har modtaget varer, navnlig en aftale om afbetalingskøb eller en leje- eller leasingaftale, ifølge hvilken der gælder en købeforpligtelse.«
- 5 Artikel 1 i direktiv 2008/48 med overskriften »Formål« foreskriver:
- »Dette direktiv har til formål at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om aftaler om forbrugerkredit.«
- 6 Direktivets artikel 3 med overskriften »Definitioner« bestemmer:
- »I dette direktiv forstås ved:
- [...]
- n) »tilknyttet kreditaftale«: en kreditaftale, ifølge hvilken
- i) den pågældende kredit udelukkende tjener til at finansiere en aftale om levering af specifikke varer eller specifikke tjenesteydelser, og
 - ii) kreditaftalen og aftalen om levering tilsammen objektivt set udgør en kommerciel helhed; der anses at foreligge en kommerciel helhed, når leverandøren selv finansierer forbrugerens kredit, eller, såfremt finansieringen sker gennem tredjemand, når kreditgiveren i forbindelse med indgåelsen eller forberedelsen af kreditaftalen gør brug af leverandørens tjenester, eller når den specifikke vare eller ydelsen af en specifik tjenesteydelse udtrykkeligt er angivet i kreditaftalen.
- [...]«
- 7 Nævnte direktivs artikel 10, der har overskriften »Oplysninger, der skal angives i kreditaftalen«, bestemmer følgende i stk. 2:
- »Kreditaftalen skal klart og koncist angive:
- [...]
- l) den gældende sats for morarenter som fastsat på tidspunktet for indgåelse af aftalen og måden, denne sats tilpasses på, og, hvor det er relevant, andre omkostninger i forbindelse med misligholdelse
- [...]«

8 Samme direktivs artikel 14 med overskriften »Fortrydelsesret« har følgende ordlyd:

»1. Forbrugeren har en frist på fjorten kalenderdage til at fortryde kreditaftalen uden nogen begrundelse.

Den periode, hvori denne fortrydelsesret kan udøves, løber fra:

- a) den dag, hvor kreditaftalen er indgået, eller
- b) den dag, hvor forbrugeren modtager aftalevilkårene og -betingelserne samt oplysningerne i henhold til artikel 10, hvis dette tidspunkt er senere end det i litra a) i dette afsnit nævnte.

[...]

3. Hvis forbrugeren udøver sin fortrydelsesret

[...]

- b) betaler vedkommende kreditgiveren kapitalen og de renter, der er påløbet fra den dato, hvor kreditmuligheden blev udnyttet, til den dato, hvor kapitalen betales tilbage, uden unødigt forsinkelse og senest tredive kalenderdage efter at have sendt kreditgiveren meddelelsen om udøvelsen af fortrydelsesretten. Renterne beregnes på grundlag af den aftalte debitorrente. Kreditgiveren har ikke ret til nogen anden kompensation fra forbrugeren i tilfælde af udøvelse af fortrydelsesretten, bortset fra kompensation for eventuelle omkostninger, som kreditgiveren har betalt til offentlige myndigheder, og som ikke kan refunderes.

[...]«

9 Artikel 15 i direktiv 2008/48 med overskriften »Tilknyttede kreditaftaler« bestemmer i stk. 1:

»Hvis en forbruger har udøvet en fortrydelsesret baseret på fællesskabsretten i forbindelse med en aftale om levering af en vare eller tjenesteydelse, er forbrugeren ikke længere bundet af en tilknyttet kreditaftale.«

10 Direktivets artikel 22 med overskriften »Harmonisering og direktivets ufravigelige karakter« foreskriver i stk. 1:

»Hvis en forbruger har udøvet en fortrydelsesret baseret på fællesskabsretten i forbindelse med en aftale om levering af en vare eller tjenesteydelse, er forbrugeren ikke længere bundet af en tilknyttet kreditaftale.«

Tysk ret

BGB

- 11 § 355 i Bürgerliches Gesetzbuch (den borgerlige lovbog) (herefter »BGB«) med overskriften »Fortrydelsesret ved forbrugeraftaler« er affattet således:

»(1) Når forbrugeren ifølge loven har en fortrydelsesret i henhold til denne bestemmelse, ophører forbrugeren og den erhvervsdrivende med at være bundet af deres hensigtserklæringer om at indgå aftalen, hvis forbrugeren har fortrudt sin erklæring herom inden udløbet af den fastsatte frist. [...]

(2) Fristen for fortrydelse er 14 dage. Medmindre andet er fastsat, begynder den ved aftalens indgåelse.

[...]«

- 12 BGB's § 356b med overskriften »Fortrydelsesret i forbrugerkreditaftaler« fastsætter følgende i stk. 2:

»Hvis det dokument, som er udleveret til låntageren i henhold til stk. 1, ikke angiver de i § 492, stk. 2, fastsatte obligatoriske oplysninger, begynder fristen ikke at løbe, før denne mangel er afhjulpet i overensstemmelse med § 492, stk. 6. [...]«

- 13 BGB's § 357 med overskriften »Retsvirkninger af fortrydelse af aftaler, der er indgået uden for fast forretningssted og ved fjernsalg, med undtagelse af aftaler om finansielle tjenesteydelser« i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, havde følgende ordlyd:

»[...]

(7) Forbrugeren er forpligtet til at betale kompensation for værdiforringelse, når:

1. værdiforringelsen skyldes håndtering af en vare, som ikke var nødvendig for at kontrollere varens art, kendetegn og funktion, og
2. den erhvervsdrivende oplyste forbrugeren om fortrydelsesretten i henhold til § 246a, stk. 1. andet afsnit, første punktum, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [(lov om ikrafttræden af den borgerlige lovbog) af 21. september 1994 (BGBl. 1994 I, s. 2494, og berigtiget i BGBl. 1997 I, s. 1061, herefter »EGBGB«)].

[...]«

- 14 BGB's § 357a med overskriften »Retsvirkninger af fortrydelse af aftaler om finansielle tjenesteydelser« i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, bestemte:

»(1) De opnåede ydelser skal returneres inden 30 dage.

[...]

(3) Såfremt en låntager fortryder en forbrugerkreditaftale, skal vedkommende betale de aftalte renter for perioden mellem udbetalingen og tilbagebetalingen af lånet. [...]«

- 15 BGB's § 358 med overskriften »Aftale knyttet til den aftale, som forbrugeren har fortrudt« i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, havde følgende ordlyd:

»(1) Hvis forbrugeren gyldigt har fortrudt sin hensigtserklæring om indgåelse af en aftale om levering af en vare eller en erhvervsdrivendes levering af en anden ydelse, er forbrugeren heller ikke længere bundet af sin hensigtserklæring om indgåelse af en kreditaftale, der er forbundet med denne aftale.

(2) Hvis forbrugeren gyldigt har fortrudt sin hensigtserklæring om at indgå en forbrugerkreditaftale på grundlag af § 495, stk. 1, er denne ikke længere bundet af sin hensigtserklæring om at indgå en aftale om leveringen af varer eller en anden tjenesteydelse, der er forbundet med denne forbrugerkreditaftale.

(3) En aftale om levering af varer eller andre tjenesteydelser og en kreditaftale i henhold til stk. 1 og 2 sammenlægges, hvis kreditten helt eller delvis tjener til finansiering af andre aftaler, og hvis de begge udgør en økonomisk enhed. Der anses bl.a. for at foreligge en økonomisk enhed, hvis den erhvervsdrivende selv finansierer forbrugeren's modydelse, eller hvis kreditgiveren i tilfælde af finansiering fra tredjemand inddrager den erhvervsdrivende i forberedelsen eller indgåelsen af kreditaftalen.

(4) Genetableringen af status quo ante vedrørende den tilknyttede aftale reguleres mutatis mutandis af [...] [§§ 357-357b]. [...] Kreditgiveren påtager sig over for forbrugeren den erhvervsdrivendes rettigheder og forpligtelser, som følger af den tilknyttede aftale med hensyn til fortrydelsens eller tilbageleveringens retsvirkninger, hvis lånebeløbet allerede er blevet betalt til den erhvervsdrivende på det tidspunkt, hvor fortrydelsen får virkning.«

- 16 BGB's § 492, der har overskriften »Skriftlig form, aftalens indhold«, bestemmer:

»[...]

(2) Aftalen skal i overensstemmelse med EGBGB's § 247, stk. 6-13, indeholde de oplysninger, der er foreskrevet for enhver forbrugerkreditaftale.

[...]

(6) Hvis aftalen ikke angiver de i stk. 2 omhandlede oplysninger, eller hvis disse oplysninger er ufuldstændige, kan de gives efterfølgende på et varigt medium, efter at aftalen er indgået, eller i de tilfælde, der er omhandlet i § 494, stk. 2, første punktum, efter at aftalen er blevet gyldig.

[...]«

EGBGB

- 17 § 247 i EGBGB, der har overskriften »Oplysningskrav til forbrugerlåneaftaler, finansielt tilskud mod vederlag og kreditformidlingsaftaler«, bestemmer:

»[...]

stk. 3 Indhold af oplysninger forud for aftaleindgåelsen i tilfælde af almindelige forbrugerkreditaftaler

(1) De oplysninger, der gives inden kontraktindgåelsen, skal omfatte:

[...]

11. morarentesatsen og måden, den kan tilpasses på, samt, hvor det er relevant, omkostningerne i forbindelse med misligholdelse

[...]

stk. 6 Aftalens indhold

(1) Følgende oplysninger skal angives i forbrugerkreditaftalen på en klar og forståelig måde:

1. De i stk. 3, første afsnit, nr. 1-14, og fjerde afsnit, angivne oplysninger.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 18 I overensstemmelse med deres anmodninger af 1. marts 2019 og 30. november 2017 indgik KI og FA kreditaftaler med henholdsvis Mercedes-Benz Bank og Volkswagen Bank om køb af et motorkøretøj til privat brug. De ydede lån beløb sig til 29 500 EUR for KI og til 35 300 EUR for FA.
- 19 Ved indgåelsen af låneaftalerne optrådte de bilforhandlere, hos hvilke bilerne blev købt, som kreditformidlere for Mercedes-Benz Bank og Volkswagen Bank, således at lånebeløbene blev udbetalt direkte til disse forhandlere.
- 20 Ingen af kreditaftalerne indeholdt på tidspunktet for aftalens indgåelse en angivelse af den gældende morarentesats i form af en procentsats.
- 21 KI og FA foretog forudbetalinger og betalte månedlige afdrag for et samlet beløb på henholdsvis 8 924,48 EUR og 24 800 EUR i henhold til deres aftaler.
- 22 Ved skrivelser af 31. oktober 2019 og 20. juli 2020 oplyste KI og FA, at de udøvede deres fortrydelsesret med hensyn til låneaftalerne. De var af den opfattelse, at deres fortrydelse var gyldig, eftersom fristen for fortrydelse på 14 dage i tysk ret ikke var begyndt at løbe på grund af de uregelmæssigheder, som de obligatoriske oplysninger i deres aftale var behæftet med.

- 23 Disse forbrugere anlagde hver især sag mod henholdsvis Mercedes-Benz Bank og Volkswagen Bank ved Landgericht Ravensburg (den regionale ret i første instans i Ravensburg, Tyskland), som er den forelæggende ret.
- 24 KI har i det væsentlige nedlagt påstand om tilbagebetaling af de månedlige afdrag på lånet, som denne betalte indtil fortrydelsen, og af det forskud på 8 924,48 EUR, som han betalte til forhandleren, samt om, at det fastslås, at Mercedes-Benz Bank ikke har opfyldt sin forpligtelse til at tage køretøjet tilbage. KI har ligeledes nedlagt påstand om, at det fastslås, at han ikke skal betale nogen kompensation for værdiforringelse af køretøjet, og at han som følge af fortrydelsen ikke længere skylder noget beløb i henhold til kreditaftalen, uanset om det drejer sig om den lånte kapital eller renter.
- 25 FA har i det væsentlige nedlagt påstand om tilbagebetaling af de månedlige afdrag på lånet, som han betalte indtil fortrydelsen af lånet, og af det forskud, som han betalte til forhandleren, dvs. et beløb på 24 800 EUR med fradrag af en kompensation på 24 550 EUR for værdiforringelsen af køretøjet med tillæg af renter. Han har ligeledes nedlagt påstand om, at det fastslås, at han fra tidspunktet for fortrydelsen ikke længere er forpligtet til at betale noget beløb i henhold til kreditaftalen, hvad enten det drejer sig om den lånte kapital eller renter, og at Volkswagen Bank ikke har opfyldt sin forpligtelse til at tage køretøjet tilbage.
- 26 Mercedes-Benz Bank har principalt nedlagt påstand om frifindelse og har bl.a. påberåbt sig fortabelse af fortrydelsesretten og en indsigelse om misbrug af denne ret. For det tilfælde, at det må antages, at KI på gyldig vis udøver sin fortrydelsesret og således har ret til tilbagebetaling af de betalte beløb, har Mercedes-Benz Bank subsidiært nedlagt påstand om, at det fastslås, at KI skal betale banken kompensation for værdiforringelse af køretøjet. Banken har desuden nedlagt påstand om, at KI tilpligtes at betale den en brugerstatning på 3,92% p.a. af det udestående lånebeløb for perioden mellem udbetalingen af lånemidlerne til sælgeren og tilbageleveringen af køretøjet.
- 27 Volkswagen Bank har ligeledes nedlagt påstand om frifindelse og har navnlig gjort gældende, at fristen for påberåbelse af fortrydelsesretten er udløbet.
- 28 Under disse omstændigheder ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, om en kreditgiver, såfremt låntageren udøver sin fortrydelsesret med hensyn til en kreditaftale, der er knyttet til en aftale om køb af et køretøj, kan kræve en kompensation for værdiforringelsen af dette køretøj, og i givet fald med hvilket beløb.
- 29 Den forelæggende ret har anført, at det følger af praksis fra Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), at låntageren efter at have udøvet sin fortrydelsesret er forpligtet til at betale en kompensation for værdiforringelse svarende til værdiforringelsen af køretøjet i den periode, hvor vedkommende har haft det i sin besiddelse, selv om forbrugeren er blevet ufuldstændigt oplyst om sin fortrydelsesret. Den forelæggende ret har tilføjet, at Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) ligeledes har fastslået, at denne kompensations størrelse beregnes ved fra den salgspris, som forhandleren opkrævede på tidspunktet for forbrugeren erhvervelse af køretøjet, at trække den købspris, som forhandleren har betalt på tidspunktet for tilbageleveringen heraf.
- 30 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at denne beregningsmetode, der er baseret på forskellige værdier, som er resultatet af transaktioner foretaget på forskellige markeder, nemlig det marked, hvor forhandlerne sælger, og det marked, hvor de køber, ikke blot pålægger forbrugeren at kompensere for værdiforringelsen som følge af brugen af køretøjet, men også at bære

videresalgssomkostningerne, en fortjenstmargen og merværdiafgiften. Der er således tale om prisforhøjelsesfaktorer, som udelukkende skyldes udøvelsen af fortrydelsesretten, idet disse udgifter er uafhængige af forbrugerens anvendelse af køretøjet. Endvidere kan kompensationsbeløbet være højt, selv i det tilfælde, hvor køretøjet aldrig er blevet indregistreret eller anvendt, før fortrydelsesretten blev udøvet. Denne metode gør det således muligt for kreditgiveren at opnå en fortjeneste ved at videresælge køretøjet til en pris, der er højere end forhandlerens købspris.

- 31 Den forelæggende ret er derfor af den opfattelse, at denne nationale retspraksis kan skade effektiviteten af den fortrydelsesret, der er fastsat i direktiv 2008/48, og være i strid med princippet om forbud mod ugrundet berigelse.
- 32 For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, om der ved artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48 er foretaget en fuldstændig harmonisering af låntagerens forpligtelse til at betale renter af kapitalen, herunder når den finansierede kredit er knyttet til en aftale om køb af varer.
- 33 Den forelæggende ret har anført, at direktiv 2008/48 hverken præciserer virkningerne af udøvelsen af fortrydelsesretten med hensyn til den tilknyttede kreditaftale eller de ydelser, som parterne i den finansierede aftale, i det foreliggende tilfælde køberen og sælgeren, skal tilbagebetale. Det tilkommer alene den nationale lovgiver at præcisere konsekvenserne af udøvelsen af fortrydelsesretten i forhold til en sådan kreditaftale. Det må derfor anerkendes, at medlemsstaterne råder over en skønsmargen med hensyn til at fastlægge, herunder ved at fravige artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48, de nærmere bestemmelser for genoprettelse af status quo ante, når der er tale om tilknyttede aftaler.
- 34 For det tilfælde, at direktiv 2008/48 ikke har foretaget en fuldstændig harmonisering for kreditaftaler knyttet til en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser, ønsker den forelæggende ret oplyst, om det er foreneligt med EU-retten, navnlig artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, hvis kredittageren, efter at denne har udøvet sin fortrydelsesret i forhold til en forbrugerkreditaftale knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj i perioden mellem udbetalingen af lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren, er forpligtet til at betale de i denne første aftale fastsatte debitorrenter. Den forelæggende ret har fremhævet, at den nationale retspraksis med hensyn til dette spørgsmål er uensartet.
- 35 Eftersom forbrugeren i første række ikke opnår nogen berigelse ved anvendelsen af kreditbeløbet, idet dette beløb er blevet betalt direkte af kreditgiveren til sælgeren som afregning af køretøjets købspris, og denne forbruger i anden række ikke kan udøve sin fortrydelsesret uden frygt for økonomiske tab, er den forelæggende ret af den opfattelse, at en forpligtelse for den nævnte forbruger til at betale debitorrenter kan være i strid med de almindelige EU-retlige principper, og navnlig kravet om fortrydelsesrettens effektive virkning, samt princippet om forbud mod ugrundet berigelse.
- 36 For det tredje er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt den fortrydelse, der er omhandlet i hver af tvisterne i hovedsagerne, er gyldig.

- 37 I denne henseende er den forelæggende ret af den opfattelse, at det fremgår af dom af 9. september 2021, Volkswagen Bank m.fl. (C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736), at fortrydelsesfristen kun begynder at løbe, hvis morarenten er angivet som en konkret procentsats, og har anført, at Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) har fulgt denne dom.
- 38 Den forelæggende ret er desuden af den opfattelse, at den løsning, der blev valgt i den nævnte dom, ikke blev draget i tvivl ved dom af 21. december 2023, BMW Bank m.fl. (C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014). Den forelæggende ret har imidlertid anført, at Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) fortolker den anderledes, idet den nu er af den opfattelse, at en manglende angivelse i form af en konkret procentsats for den gældende morarentesats på tidspunktet for indgåelsen af kreditaftalen ikke er til hinder for, at fortrydelsesfristen begynder at løbe. Denne fortolkning har foranlediget den forelæggende ret til at sætte spørgsmålstejn ved, om fortrydelsen i tvisterne i hovedsagerne er gyldig.
- 39 For det fjerde og sidste ønsker den forelæggende ret oplysninger om muligheden for at kvalificere udøvelsen af fortrydelsesretten fastsat i artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 som misbrug.
- 40 Den forelæggende ret har anført, at det følger af praksis fra Bundesgerichtshof (forbundsdomstol), at forbrugerens udøvelse af sin fortrydelsesret kan anses for at udgøre misbrug, når forbrugeren fortsætter med at anvende køretøjet, indtil de nationale retter har taget stilling til fortrydelsesrettens gyldighed, og forbrugeren nægter at betale kompensation for forringelsen af køretøjets værdi som følge af anvendelsen heraf.
- 41 Ifølge den forelæggende ret synes denne nationale retspraksis at være i strid med dom af 9. september 2021, Volkswagen Bank m.fl. (C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736), og af 21. december 2023, BMW Bank m.fl. (C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014), hvorefter Domstolen fastslog, at forbrugerens udøvelse af fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 ikke kan bedømmes som misbrug af en rettighed, når morarenten ikke var angivet i kreditaftalen i form af en konkret procentsats.
- 42 På denne baggrund har Landgericht Ravensburg (den regionale ret i første instans i Ravensburg) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er det foreneligt med EU-retten, navnlig med artikel 14, stk. 1, i [direktiv 2008/48], hvis størrelsen af den kompensation, som forbrugeren skal betale for værdiforringelsen af det finansierede køretøj i forbindelse med en forbrugerkreditaftale, hvor fortrydelsesretten er blevet gjort gældende, og som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, som er indgået i fysisk handel, beregnes på en sådan måde, at forhandlerens indkøbspris på tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet trækkes fra forhandlerens salgspris på tidspunktet for forbrugerens erhvervelse af køretøjet?
- 2) Sigter bestemmelsen i artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i [direktiv 2008/48] mod en fuldstændig harmonisering for forbrugerkreditaftaler, som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, og er bestemmelsen dermed bindende for medlemsstaterne?
- Såfremt det andet spørgsmål besvares benægtende:

- 3) Er det foreneligt med EU-retten, navnlig med artikel 14, stk. 1, i [direktiv 2008/48], hvis kredittageren efter fortrydelsen af en forbrugerkreditaftale, der er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, i perioden mellem udbetalingen af lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren (eller sælgeren) skal betale den i aftalen fastsatte debitorrente?
- 4) a) Skal artikel 10, stk. 2, litra l), i [direktiv 2008/48], sammenholdt med dette direktivs artikel 14, stk. 1, andet afsnit, litra b), fortolkes således, at fortrydelsesfristen ikke begynder at løbe, hvis den gældende sats for morarenter som fastsat på tidspunktet for indgåelse af aftalen ikke oplyses i form af en konkret procentsats?

Såfremt spørgsmålet besvares benægtende:

- b) Kan manglende angivelse af denne oplysning påvirke den gennemsnitlige forbrugers evne til at bedømme rækkevidden af sine rettigheder og forpligtelser i medfør af dette direktiv eller vedkommendes beslutning om at indgå aftalen og i givet fald hindre den pågældendes mulighed for at udøve sine rettigheder i det væsentlige på samme betingelser som dem, der havde været gældende, såfremt disse oplysninger var blevet angivet fuldstændigt og korrekt?
- 5) a) Er kreditgiverens indsigelse om, at forbrugerens udøvelse af denne ret på grund af den pågældendes adfærd mellem indgåelsen af aftalen og udøvelsen af fortrydelsesretten eller efter udøvelsen af denne ret udgjorde misbrug af en rettighed, udelukket, hvis den gældende sats for morarenter som fastsat på tidspunktet for indgåelse af aftalen ikke oplyses i kreditaftalen i form af en konkret procentsats?

Såfremt spørgsmålet besvares benægtende:

- b) Kan bedømmelsen som misbrug af en rettighed navnlig støttes på følgende omstændigheder:
- Forbrugerens fortsætter med at benytte det finansierede køretøj, indtil gyldigheden af udøvelsen af fortrydelsesretten er afklaret ved retten.
 - Forbrugerens nægter at betale en kompensation for benyttelsen af køretøjet?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 43 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 18. april 2023 blev retsforhandlingerne i den foreliggende sag udsat, indtil der var truffet endelig afgørelse i sagen sager BMW Bank m.fl. (forenede sager C-38/21, C-47/21 og C-232/21).
- 44 I overensstemmelse med Domstolens præsidents afgørelse af 17. december 2023 underrettede Justitskontoret den forelæggende ret om dom af 21. december 2023, BMW Bank m.fl. (C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014), idet Justitskontoret opfordrede den forelæggende ret til at oplyse, om den, henset til denne dom, ønskede at opretholde sin anmodning om præjudiciel afgørelse.
- 45 Den forelæggende ret svarede den 10. april 2024, at den opretholdt sin anmodning om præjudiciel afgørelse, og at den fandt det nødvendigt at tilføje nye spørgsmål.

- 46 Efter et supplement til anmodningen om præjudiciel afgørelse af samme dato, hvorved den nævnte ret stillede to yderligere spørgsmål, nemlig det fjerde og det femte spørgsmål, blev sagen genoptaget ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 16. april 2024.

Om de præjudicielle spørgsmål

Om formaliteten

- 47 Volkswagen Bank har for det første gjort gældende, at det første spørgsmål skal afvises med den begrundelse, at EU-retten ikke finder anvendelse på omstændighederne i tvisterne i hovedsagerne. Bestemmelserne i direktiv 2008/48 regulerer nemlig ikke konsekvenserne af udøvelsen af fortrydelsesretten i forhold til en kreditaftale knyttet til en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser. Disse konsekvenser, navnlig for så vidt angår forpligtelsen for erhververen af en således finansieret vare til at betale en kompensation for værdiforringelsen heraf, samt fremgangsmåden for beregning af denne kompensation, henhører alene under national ret.
- 48 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at det inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, udelukkende tilkommer den nationale ret, for hvilken tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, både om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, og relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (jf. dom af 29.11.1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, præmis 25, og af 11.1.2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).
- 49 Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afvise at træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål fremsat af en national ret, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (jf. dom 7.9.1999, Beck og Bergdorf, C-355/97, EU:C:1999:391, præmis 22, og af 11.1.2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).
- 50 Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag.
- 51 Det fremgår nemlig af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at tvisterne i hovedsagerne, hvis faktiske omstændigheder er ubestridte, dels vedrører fastlæggelsen af retsvirkningerne af de pågældende forbrugeres udøvelse af fortrydelsesretten i forbindelse med kreditaftaler knyttet til en bilkøbsaftale. Dels vedrører disse tvister de nærmere regler for udløsning af fortrydelsesfristen, henset til den manglende angivelse, i form af en konkret procentsats, af morarentesatsen i kreditaftalen samt den eventuelle misbrug af fortrydelsesretten.
- 52 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret med det første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om metoden til beregning af en kompensation for værdiforringelse af en vare, som forbrugeren skal betale, når vedkommende udøver denne fortrydelsesret, som fastsat i tysk

retspraksis, er forenelig med artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48. Denne bestemmelse, som det første spørgsmål vedrører fortolkningen af, regulerer imidlertid den nævnte fortrydelsesret, der indrømmes forbrugerne.

- 53 Det fremgår således ikke klart, at den med dette spørgsmål ønskede fortolkning af direktiv 2008/48 savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagerne eller disses genstand, eller at det rejste problem er af hypotetisk karakter. I det foreliggende tilfælde angår indsigelsen vedrørende denne bestemmelses uanvendelighed på hovedsagen ikke formaliteten i anmodningen om præjudiciel afgørelse, men realiteten med hensyn til spørgsmålene (jf. i denne retning dom af 24.2.2022, TGSS (En hushjælps arbejdsløshed), C-389/20, EU:C:2022:120, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 54 Det første spørgsmål kan derfor antages til realitetsbehandling.
- 55 Mercedes-Benz Bank har for det andet bestridt, at det fjerde og det femte spørgsmål kan antages til realitetsbehandling. Den har dels gjort gældende, at dom af 21. december 2023, BMW Bank m.fl. (C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014), allerede har givet et svar herpå, dels, at den forelæggende ret ønsker at rejse tvivl om Bundesgerichtshofs (forbundsdomstol) praksis på grundlag af bestemmelserne i direktiv 2008/48, således som disse er blevet fortolket i denne dom. I sidstnævnte henseende har Mercedes-Benz Bank gjort gældende, at den forelæggende ret således ønsker at anfægte Domstolens vurderinger i den nævnte dom ved at støtte sig på sin egen fortolkning af disse bestemmelser.
- 56 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret med det fjerde og det femte spørgsmål anmodet Domstolen om en fortolkning af artikel 10, stk. 2, litra l), i direktiv 2008/48 vedrørende kravet om angivelse af morarentesatsen i kreditaftalen og af dette direktivs artikel 14, stk. 1, vedrørende fastsættelsen af begyndelsestidspunktet for fortrydelsesfristen på 14 dage. Disse to spørgsmål vedrører henholdsvis den måde, hvorpå fortrydelsesfristen begynder at løbe, og muligheden for at kvalificere udøvelsen af fortrydelsesretten som misbrug.
- 57 Det skal indledningsvis bemærkes, at det, selv om det pågældende retsspørgsmål er afgjort i Domstolens tidligere praksis, står de nationale retter helt frit for at forelægge en sag for Domstolen, hvis de finder det påkrævet, uden at den omstændighed, at de bestemmelser, som ønskes fortolket, allerede er fortolket af Domstolen, bevirker, at Domstolen ikke på ny kan træffe afgørelse om disse spørgsmål (dom af 6.10.2021, Consorzio Italian Management og Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 Dernæst kan den formodning for relevans, der er nævnt i denne doms præmis 49, ikke afkræftes alene af den omstændighed, at en af parterne i hovedsagen har anfægtet den forelæggende rets fortolkning af de EU-retlige bestemmelser, herunder når disse allerede er blevet fortolket af Domstolen (jf. analogt dom af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 41).
- 59 Endelig skal en ret, som ikke træffer afgørelse i sidste instans, have frihed til, navnlig hvis den skønner, at en retlig bedømmelse foretaget af en højere retsinstans kan føre til, at der afsiges en dom i strid med EU-retten, at forelægge Domstolen de spørgsmål, som giver anledning til tvivl (jf. dom af 16.1.1974, Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, præmis 4, og af 18.5.2021, Asociația »Forumul Judecătorilor din România« m.fl., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 og C-397/19, EU:C:2021:393, præmis 133 og den deri nævnte retspraksis).

- 60 Følgelig kan det fjerde og det femte spørgsmål ligeledes antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 61 Der skal først foretages en undersøgelse af det fjerde og det femte spørgsmål, for så vidt som de vedrører henholdsvis begyndelsestidspunktet for fortrydelsesfristen, når der er tale om kreditaftaler, der er knyttet til en bilkøbsaftale, og muligheden for at kvalificere udøvelsen af fortrydelsesretten som misbrug. Det første til det tredje spørgsmål, der i det væsentlige vedrører konsekvenserne af fortrydelsen, vil blive behandlet i anden omgang.

Det fjerde spørgsmål

- 62 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, stk. 2, litra l), og artikel 14, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at den fortrydelsesfrist, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, kun begynder at løbe, hvis der i kreditaftalen som en konkret procentsats er angivet den gældende morarentesats på tidspunktet for aftalens indgåelse. Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende, ønsker den forelæggende ret oplyst, om fraværet af en sådan angivelse kan påvirke forbrugerens mulighed for at bedømme rækkevidden af sine rettigheder og forpligtelser i medfør af dette direktiv eller vedkommendes beslutning om at indgå aftalen og i givet fald hindre den pågældendes mulighed for at udøve sine rettigheder i det væsentlige på de samme betingelser som dem, der ville have været gældende, såfremt disse oplysninger var blevet angivet fuldstændigt og korrekt.
- 63 Det fremgår af artikel 14, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2008/48, at fristen for fortrydelse på 14 dage først begynder at løbe den dag, hvor forbrugeren bl.a. modtager de oplysninger, der er fastsat i dette direktivs artikel 10, hvis dette tidspunkt ligger efter end den dag, hvor kreditaftalen er indgået.
- 64 I overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, litra l), i direktiv 2008/48 skal kreditaftalen klart og koncist angive den gældende sats for morarenter som fastsat på tidspunktet for indgåelse af aftalen og måden, denne sats tilpasses på, og, hvor det er relevant, andre omkostninger i forbindelse med misligholdelse.
- 65 Det bemærkes, at den beskyttelsesordning, der er oprettet ved direktiv 2008/48, er støttet på tanken om, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at vedkommende kan øve nogen indflydelse på disses indhold (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 259 og den deri nævnte retspraksis).
- 66 De forudgående og ledsagende oplysninger i forbindelse med indgåelsen af en aftale – angående aftalebetingelserne og konsekvenserne af nævnte aftaleindgåelse – er af afgørende betydning for forbrugeren. Det er bl.a. på grundlag af disse oplysninger, at sidstnævnte tager stilling til, om vedkommende ønsker at lade sig binde af de vilkår, som den erhvervsdrivende forinden har udarbejdet (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 260 og den deri nævnte retspraksis).

- 67 I denne henseende bidrager oplysningspligten i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48 til gennemførelsen af direktivets formål, der, som det fremgår af syvende og niende betragtning hertil, på området for forbrugerkreditaftaler består i en fuldstændig og bindende harmonisering på visse nøgleområder, der betragtes som nødvendig for at sikre, at alle forbrugere i EU nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser, og for at lette indførelsen af et velfungerende indre marked for forbrugerkredit (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 262 og den deri nævnte retspraksis).
- 68 Det fremgår nemlig af artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, sammenholdt med 31. betragtning hertil, at kravet om, at de i denne bestemmelse omhandlede elementer klart og koncist skal angives i en kreditaftale, der er udarbejdet på papir eller på et andet varigt medium, er nødvendigt for, at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser. Det er en nødvendighed, at forbrugeren har viden om og god forståelse af de oplysninger, der obligatorisk skal være indeholdt i kreditaftalen for korrekt opfyldelse af denne aftale og især for udøvelsen af forbrugerens rettigheder (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 263 og den deri nævnte retspraksis).
- 69 Når de oplysninger, som långiver har givet forbrugeren i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, er ufuldstændige eller urigtige, begynder fristen for fortrydelse således kun at løbe, hvis disse oplysningers ufuldstændige eller urigtige karakter ikke kan påvirke forbrugerens evne til at bedømme rækkevidden af sine rettigheder og forpligtelser i medfør af dette direktiv eller vedkommendes beslutning om at indgå aftalen og i givet fald hindre den pågældendes mulighed for at udøve sine rettigheder i det væsentlige på samme betingelser som dem, der havde været gældende, såfremt disse oplysninger var blevet angivet fuldstændigt og korrekt (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 265 og den deri nævnte retspraksis).
- 70 Der skal imidlertid sondres mellem en situation, hvor der gives ufuldstændige eller urigtige oplysninger, og en situation, hvor de påkrævede oplysninger mangler (jf. i denne retning dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 264).
- 71 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at ingen af de i hovedsagen omhandlede kreditaftaler i form af en konkret procentsats nævnte den gældende morarentesats på tidspunktet for indgåelsen af aftalerne. Det fremgår heller ikke af de sagsakter, som Domstolen råder over, at denne oplysning blev meddelt de berørte forbrugere efter indgåelsen af disse aftaler.
- 72 I denne henseende skal det påpeges, at forpligtelsen til i kreditaftalen at angive den konkrete morarentesats udtrykt i procent i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, litra l), i direktiv 2008/48 gør det muligt for forbrugeren at kende følgerne af en eventuel forsinket betaling. Domstolen har derfor fastslået, at en kreditaftale som en konkret procentsats skal angive den gældende morarentesats på tidspunktet for indgåelsen af aftalen og konkret skal beskrive ordningen for tilpasning af denne rentesats (dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 92 og 95).
- 73 Angivelsen i forbindelse med kreditaftalen af den rentesats, der finder anvendelse i tilfælde af forsinket betaling, udtrykt som en konkret procentsats, forekommer nemlig nødvendig for, at forbrugeren kan vurdere rækkevidden af sine kontraktlige forpligtelser, navnlig for så vidt angår de økonomiske konsekvenser, der kan følge af en tilsidesættelse af den pågældendes

betalingsforpligtelse eller forsinkelse i opfyldelsen heraf. Disse oplysninger kan derfor ikke alene påvirke forbrugerens beslutning om at indgå aftalen, men også forbrugerens evne for at organisere tilbagebetalingen af det optagne lån.

- 74 Det følger heraf, at når kreditaftalen ikke i form af en konkret procentsats angiver den gældende morarentesats på tidspunktet for aftalens indgåelse, begynder den fortrydelsesfrist, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, ikke at løbe, før denne oplysning er blevet meddelt forbrugeren (jf. i denne retning dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 117).
- 75 Henset til ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 10, stk. 2, litra l), og artikel 14, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at den fortrydelsesfrist, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, ikke begynder at løbe, når kreditaftalen ikke på tidspunktet for aftalens indgåelse som en konkret procentsats angiver den gældende morarentesats, idet dette gælder, så længe disse oplysninger ikke er blevet behørigt meddelt forbrugeren.

Det femte spørgsmål

- 76 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at kreditgiveren gyldigt kan påberåbe sig forbrugerens misbrug af den fortrydelsesret, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, som følge af forbrugerens adfærd i perioden mellem aftalens indgåelse og udøvelsen af fortrydelsesretten eller endog efter udøvelsen heraf, når kreditaftalen i strid med dette direktivs artikel 10, stk. 2, litra l), ikke i form af en konkret procentsats angiver den gældende morarentesats på tidspunktet for aftalens indgåelse. Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende, ønsker den forelæggende ret oplyst, om kvalificeringen som retsmisbrug kan baseres på den omstændighed, at forbrugeren fortsat anvender køretøjet, indtil de nationale retter har taget stilling til fortrydelsesrettens gyldighed, og forbrugeren nægter at betale kompensation for forringelsen af det nævnte køretøjs værdi.
- 77 I denne henseende bemærkes for det første, at direktiv 2008/48 ikke indeholder bestemmelser, der regulerer spørgsmålet om forbrugerens misbrug af de rettigheder, som vedkommende er tildelt ved dette direktiv (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 280).
- 78 Det følger imidlertid af fast retspraksis, at der i EU-retten findes et almindeligt retsprincip om, at borgerne ikke må kunne påberåbe sig EU-retlige bestemmelser med henblik på at muliggøre svig eller misbrug (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 281 og den deri nævnte retspraksis).
- 79 Det påhviler borgerne at overholde dette almindelige retsprincip. Anvendelsen af EU-retten kan således ikke udvides til at dække handlinger, der gennemføres med det formål ved svig eller misbrug at drage nytte af de fordele, der er hjemlet i EU-retten (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 282 og den deri nævnte retspraksis).
- 80 Det følger således af dette princip, at en medlemsstat skal afvise at indrømme fordelene i EU-retlige bestemmelser, selv om der ikke findes bestemmelser i national ret, som foreskriver en sådan nægtelse, såfremt disse fordele ikke er blevet påberåbt af en person med henblik på at

gennemføre målene med disse bestemmelser, men med henblik på at drage nytte af en EU-retlig fordel, som er indrømmet denne person, selv om de objektive betingelser for indrømmelse af denne fordel, der er fastsat i EU-retten, alene er opfyldt formelt (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 283 og den deri nævnte retspraksis).

- 81 For det andet fremgår det af fast retspraksis, at der med henblik på at bevise, at der foreligger misbrug, kræves dels et sammenfald af objektive omstændigheder, hvoraf det fremgår, at det formål, som den gældende EU-lovgivning forfølger, ikke er opnået, selv om betingelserne i denne lovgivning formelt er overholdt, dels et subjektivt element, der består i en hensigt om at drage fordel af nævnte EU-lovgivning ved kunstigt at skabe de betingelser, der kræves for at opnå denne fordel (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 285 og den deri nævnte retspraksis).
- 82 Det tilkommer i sidste ende den forelæggende ret at efterprøve, om der foreligger misbrug i de sager, der verserer for den, under hensyntagen til alle de faktiske omstændigheder og forhold i sagen, herunder alle dem, der ligger efter den transaktion, der angiveligt udgør misbrug (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 286 og den deri nævnte retspraksis). Domstolen kan imidlertid vejlede den nationale ret i dens vurdering.
- 83 I denne henseende fremgår det af retspraksis, at kreditgiveren ikke med føje kan lægge til grund, at forbrugeren, fordi der er gået et betydeligt tidsrum fra indgåelsen af aftalen til udøvelsen af fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, har misbrugt denne ret, når en af de obligatoriske oplysninger, der er omhandlet i dette direktivs artikel 10, stk. 2, ikke var angivet i kreditaftalen og heller ikke efterfølgende er blevet givet behørigt, og denne forbruger ikke havde kendskab til sin fortrydelsesret (dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 127).
- 84 En långiver kan derfor ikke påberåbe sig, at udøvelsen af fortrydelsesretten er udtryk for misbrug, i tilfælde af, at kreditaftalen på tidspunktet for dens indgåelse ikke indeholder en angivelse i form af en konkret procentsats for den gældende morarentesats, som er blandt disse obligatoriske oplysninger. Som det fremgår af denne doms præmis 75, er fortrydelsesfristen i et sådant tilfælde nemlig ikke begyndt at løbe.
- 85 Henset til ovenstående betragtninger skal det femte spørgsmåls første del besvares med, at artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at långiveren gyldigt kan påberåbe sig, at forbrugeren har misbrugt den fortrydelsesret, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, som følge af forbrugerens adfærd i perioden mellem aftalens indgåelse og udøvelsen af fortrydelsesretten eller endog efter udøvelsen heraf, når den i dette direktivs artikel 10, stk. 2, litra l), krævede angivelse i form af en konkret procentsats for den gældende morarente på tidspunktet for aftalens indgåelse ikke fremgik af kreditaftalen og heller ikke efterfølgende blev behørigt meddelt forbrugeren.

Det første spørgsmål

- 86 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national retspraksis, hvorefter størrelsen af den kompensation for værdiforringelse, der, når en forbruger udøver sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale, skal betales af forbrugeren til kreditgiveren ved tilbagelevering af køretøjet, beregnes ved fra den

salgspris, som forhandleren opkrævede på tidspunktet for denne forbrugers erhvervelse af køretøjet, at trække den købspris, som forhandleren udbetalte på tidspunktet for tilbagelevering af dette køretøj.

- 87 Det følger af artikel 3, litra n), i direktiv 2008/48, at en »tilknyttet kreditaftale« defineres som en kreditaftale, ifølge hvilken den pågældende kredit udelukkende tjener til at finansiere en aftale om bl.a. levering af varer, forudsat at de to aftaler objektivt set udgør en kommerciel helhed.
- 88 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at de i hovedsagen omhandlede låneaftaler blev anvendt til køb af motorkøretøjer til privat brug. Det fremgår ligeledes heraf, at lånebeløbene blev udbetalt direkte til de bilforhandlere, hos hvilke køretøjerne blev købt. Sådanne aftaler skal derfor anses for »tilknyttede kreditaftaler« som omhandlet i artikel 3, litra n), i direktiv 2008/48.
- 89 Hvad angår artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 fastslår denne, at forbrugeren har en frist på 14 kalenderdage til at fortryde kreditaftalen uden nogen begrundelse. Direktiv 2008/48 indeholder imidlertid ikke bestemmelser om konsekvenserne af forbrugers udøvelse af fortrydelsesretten i forbindelse med en kreditaftale, der er tilknyttet en aftale om levering af varer. I 35. betragtning til dette direktiv anføres i øvrigt, at direktivet bør finde anvendelse uden at berøre medlemsstaternes regulering af spørgsmål vedrørende tilbagelevering af de varer, som er finansieret af kredit, eller andre dermed forbundne spørgsmål (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 302).
- 90 I mangel af specifik EU-retlig regulering på området henhører de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i nævnte direktiv, under medlemsstaternes interne retsorden i henhold til princippet om, at disse frit kan anvende deres egne processuelle regler. Disse gennemførelsesbestemmelser må dog ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), eller gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 303 og den deri nævnte retspraksis).
- 91 Hvad angår effektivitetsprincippet, som er det eneste princip, der er relevant for nærværende sag, følger det af retspraksis, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel regel gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure for de forskellige nationale instanser, samt procedurens forløb og særlige kendetegn. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 304 og den deri nævnte retspraksis).
- 92 De nationale bestemmelser og den nationale retspraksis, der gennemfører dem, og som i givet fald regulerer konsekvenserne af forbrugers udøvelse af sin fortrydelsesret i forbindelse med en tilknyttet kreditaftale om en aftale om levering af varer, må således ikke skade virkningen og effektiviteten af den fortrydelsesret, der er fastsat i artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48.

- 93 I det foreliggende tilfælde fremgår det for det første af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at forbrugeren i henhold til BGB's § 357, stk. 7, er forpligtet til at betale kompensation for værdiforringelse af varen, når denne skyldes håndtering af varen, som ikke var nødvendig for at kontrollere dens art, kendetegn og funktion, forudsat at den erhvervsdrivende har oplyst forbrugeren om vedkommendes fortrydelsesret. For det andet følger det af praksis fra Bundesgerichtshof (forbundsdomstol), at størrelsen af denne kompensation under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede beregnes ved fra den salgspris, som forhandleren anvendte på tidspunktet for forbrugeren's erhvervelse af køretøjet, at trække den købspris, som forhandleren udbetalte på tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet.
- 94 Ifølge den forelæggende rets oplysninger er denne beregningsmetode imidlertid baseret på forskellige værdier, som er resultatet af transaktioner foretaget på forskellige markeder, nemlig på den ene side det marked, som forhandlerne sælger på, og på den anden side det marked, hvor de køber. Ifølge de samme oplysninger pålægger den nævnte metode forbrugeren ikke blot at kompensere for værdiforringelsen som følge af brugen af køretøjet, men også videresalgsmkostningerne, en fortjenstmargen og merværdiafgiften. Der er således tale om omkostninger forbundet med udøvelsen af fortrydelsesretten, som er uafhængige af forbrugeren's anvendelse af køretøjet. Dette ville svare til at pålægge forbrugeren at betale kompensation for den blotte udøvelse af fortrydelsesretten. Det følger heraf, at den nævnte kompensations størrelse vil kunne være høj, herunder i det tilfælde, hvor køretøjet aldrig har været indregistreret eller anvendt før udøvelsen af fortrydelsesretten.
- 95 I denne henseende bemærkes, at Domstolen med hensyn til den fortrydelsesret, der er fastsat i direktiv 97/7 i tilfælde af indgåelse af en aftale om fjernsalg, allerede har fastslået, at den beføjelse, der er tillagt medlemsstaterne til at fastsætte betingelserne og de nærmere regler for udøvelsen af denne ret, skal udøves under overholdelse af dette direktivs formål og ikke må svække fortrydelsesrettens virkning og effektivitet. Dette ville imidlertid være tilfældet, hvis størrelsen af en kompensation for værdiforringelse af en vare, som forbrugeren skal betale kreditgiveren ved tilbageleveringen heraf, ikke stod i et rimeligt forhold til varens købspris (jf. i denne retning dom af 3.9.2009, Messner, C-489/07, EU:C:2009:502, præmis 27).
- 96 Denne fortolkning gælder også for direktiv 2008/48. I lighed med, hvad der var fastsat i direktiv 97/7, hvis 14. betragtning anførte, at det tilkom medlemsstaterne at fastsætte betingelserne og de nærmere regler for udøvelsen af fortrydelsesretten, tillægger direktiv 2008/48 medlemsstaterne en skønsmargen, eftersom direktivet, således som det allerede er anført i denne doms præmis 89, overlader det til medlemsstaterne at regulere spørgsmål vedrørende tilbagelevering af varer, som er finansieret ved kredit, eller andre dermed forbundne spørgsmål. Som det fremgår af denne doms præmis 92, kræver effektivitetsprincippet desuden, at de nationale bestemmelser, der regulerer konsekvenserne af udøvelsen af fortrydelsesretten, ikke må svække denne rets virkning og effektivitet i en sådan grad, at det i praksis gøres umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve den.
- 97 Vurderingen af, hvorvidt den kompensation for værdiforringelse, der kan kræves af forbrugeren som følge af udøvelsen af dennes fortrydelsesret, er forholdsmæssig, skal foretages efter en indgående analyse, idet der skal tages hensyn til de særlige forhold, der gælder for brugen af den pågældende vare, og til køretøjets tilstand på det tidspunkt, hvor det returneres, navnlig for så vidt angår en eventuel mekanisk eller æstetisk forringelse som følge af denne brug. Den omstændighed alene, at den således fastsatte kompensation kan være høj i forhold til den købspris, forbrugeren har betalt for køretøjet, kan ikke i sig selv godtgøre, at kompensationen er uforholdsmæssig, og at metoden til beregning af nævnte kompensation i praksis gør det umuligt

eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve fortrydelsesretten, for så vidt som compensationens størrelse objektivt afspejler den faktiske værdiforringelse af køretøjet som følge af forbrugerens anvendelse heraf og køretøjets tilstand på tidspunktet for dets tilbagelevering.

- 98 Med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, skal det derimod fastslås, at en beregningsmetode, der udelukkende er baseret på en konstateret prisforskel mellem køb og tilbagesalg af køretøjet, som omfatter elementer, der intet har at gøre med anvendelsen af køretøjet, såsom handelsmargener og videresalgsmkostninger – hvilke fastsættes ensidigt af bilforhandleren – samt merværdiafgift, ikke gør det muligt at vurdere den værdiforringelse af køretøjet, der følger af forbrugerens anvendelse heraf. Som den forelæggende ret har anført, gør disse elementer sig desuden gældende, selv i det tilfælde, hvor køretøjet hverken er blevet indregistreret eller brugt inden udøvelsen af fortrydelsesretten. Denne metode synes således at pålægge forbrugeren en byrde, der udelukkende følger af udøvelsen af den pågældendes fortrydelsesret.
- 99 Under disse omstændigheder kan en metode til beregning af en compensation for værdiforringelse af en vare som den i hovedsagen omhandlede føre til et kompensationsbeløb, der ikke står i rimeligt forhold til varens købspris, og i praksis gøre udøvelsen af fortrydelsesretten umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig.
- 100 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national retspraksis, hvorefter størrelsen af den compensation for værdiforringelse, der, når en forbruger udøver sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale, skal betales af vedkommende til kreditgiveren ved tilbagelevering af køretøjet, beregnes ved fra den salgspris, som forhandleren opkrævede på tidspunktet for forbrugerens erhvervelse af køretøjet, at trække den købspris, som forhandleren udbetalte på tidspunktet for tilbagelevering af dette køretøj, for så vidt som denne beregningsmetode omfatter faktorer, der er uafhængige af forbrugerens anvendelse af dette køretøj.

Det andet spørgsmål

- 101 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2008/48, henset til dettes artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, skal fortolkes således, at det foretager en fuldstændig harmonisering af reglerne om konsekvenserne af en forbrugers udøvelse af sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale.
- 102 For det første bemærkes i denne henseende, at det fremgår af artikel 22, stk. 1, i direktiv 2008/48, fortolket i lyset af niende og tiende betragtning hertil, at hvad angår kreditaftaler, som er omfattet af direktivets anvendelsesområde, foreskriver nævnte direktivet en fuldstændig harmonisering, og direktivet kan, som det fremgår af overskriften til denne artikel 22, ikke fraviges. Det følger heraf, at medlemsstaterne på de områder, der specifikt er omfattet af denne harmonisering, ikke kan bibeholde eller indføre andre bestemmelser på nationalt plan end dem, der er fastsat i direktivet (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 295 og den deri nævnte retspraksis).

- 103 Artikel 2, stk. 1, i direktiv 2008/48 fastsætter, at direktivet finder anvendelse på kreditaftaler og »tilknyttede kreditaftaler«, der, således som det fremgår af dette direktivs artikel 3, litra n), hvis ordlyd er gengivet i denne doms præmis 87, henhører under kategorien »kreditaftaler«. Det følger heraf, at tilknyttede kreditaftaler som omhandlet i denne artikel 3, litra n), ikke på grund af deres genstand alene er udelukket fra nævnte direktivs anvendelsesområde.
- 104 Artikel 14, stk. 3, litra b), i direktiv 2008/48 begrænser sig imidlertid til at fastsætte, at forbrugeren, hvis denne udøver sin fortrydelsesret, betaler kreditgiveren den lånte kapital og de renter, der er påløbet fra den dato, hvor kreditmuligheden blev udnyttet, til den dato, hvor kapitalen betales tilbage, uden unødigt forsinkelse og senest 30 kalenderdage efter at have sendt kreditgiveren meddelelsen om udøvelsen af fortrydelsesretten. Renterne beregnes på grundlag af den aftalte debitorrente.
- 105 For det andet skal det indledningsvis påpeges, således som det er anført i denne doms præmis 89, at direktiv 2008/48 ikke indeholder bestemmelser, der regulerer konsekvenserne af forbrugers udøvelse af fortrydelsesretten i forbindelse med en tilknyttet kreditaftale om en aftale om levering af varer. I 35. betragtning til dette direktiv anføres i øvrigt, at direktivet bør finde anvendelse uden at berøre medlemsstaternes regulering af spørgsmål vedrørende tilbagelevering af de varer, som er finansieret af denne kredit, eller andre dermed forbundne spørgsmål (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 302).
- 106 Som generaladvokaten har anført i punkt 34 og 37 i forslaget til afgørelse, præciserer artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48 hverken, hvad der skal ske med den finansierede vare, eller det eventuelle samspil mellem den tilknyttede kreditaftale og aftalen om køb af køretøjet. Den eneste bestemmelse i direktivet, som henviser til følgerne af udøvelsen af en fortrydelsesret i tilfælde af en tilknyttet kreditaftale, er nemlig dettes artikel 15, stk. 1, som vedrører den situation, hvor en forbruger udøver en sådan ret i henhold til EU-retten med hensyn til en aftale om levering af en vare eller en tjenesteydelse. Imidlertid er der ingen bestemmelse i direktiv 2008/48, der omhandler den situation, hvor den af forbrugeren udøvede fortrydelsesret vedrører selve den tilknyttede kreditaftale.
- 107 Endelig bemærkes, således som det allerede er anført i denne doms præmis 90, at de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i direktiv 2008/48, i mangel af specifik EU-retlig regulering på området henhører under medlemsstaternes interne retsorden i henhold til princippet om, at disse frit kan anvende deres egne processuelle regler. Disse regler må imidlertid hverken være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), eller være udformet således, at de i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet).
- 108 Det følger heraf, at EU-lovgiver har haft til hensigt at sikre, at udøvelsen af fortrydelsesretten er effektiv, samtidig med at medlemsstaterne indrømmer en skønsmargen med hensyn til gennemførelsen af denne fortrydelse i den specifikke kontekst af en tilknyttet kreditaftale. Direktiv 2008/48 foretager derfor ikke en fuldstændig harmonisering af alle de retlige konsekvenser, der kan følge af fortrydelsen af en sådan aftale.
- 109 Det tilkommer derfor medlemsstaterne under overholdelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet at præcisere virkningerne af udøvelsen af fortrydelsesretten i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en aftale om levering af goder, herunder i givet fald for så vidt angår forpligtelsen til at betale de påløbne renter af det lånte beløb samt de nærmere regler herfor.

- 110 Henset til ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at det ikke foretager en fuldstændig harmonisering af reglerne om konsekvenserne af en forbrugers udøvelse af sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale.

Det tredje spørgsmål

- 111 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugeren, efter at denne har fortrudt en forbrugerkreditaftale, der er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, i perioden mellem udbetalingen af midlerne fra lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren eller sælgeren skal betale den i den første aftale fastsatte debitorrente.
- 112 Artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 fastsætter en fortrydelsesret for forbrugeren, uden at denne skal begrunde sin beslutning. Det fremgår desuden af dette direktivs artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, at hvis forbrugeren udøver sin fortrydelsesret, er vedkommende forpligtet til at tilbagebetale kapitalen med renter til den aftalte sats for perioden mellem udbetalingen af midlerne og den fulde tilbagebetaling heraf.
- 113 Det følger af besvarelsen af det andet spørgsmål, at artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48 ikke foretager en fuldstændig harmonisering af reglerne om konsekvenserne af en forbrugers udøvelse af sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en aftale om levering af varer, såsom køb af køretøj.
- 114 Som det fremgår af ottende betragtning til direktiv 2008/48, har denne bestemmelse imidlertid til formål at skabe balance mellem forbrugerbeskyttelse og den frie bevægelighed for kredittilbud. Det skal derfor fastslås, at EU-retten ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugere, når de fortryder en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale, er forpligtet til at betale debitorrenter for perioden fra den faktiske tilrådighedsstillelse af midlerne til tilbageleveringen af varen.
- 115 Denne vurdering understøttes dels af den omstændighed, at kreditgiveren midlertidigt har givet afkald på at råde over det kreditbeløb, der er udbetalt til bilsælgeren til fordel for forbrugeren, hvilket for kreditgiveren udgør en binding af midler og en økonomisk risiko. Dels udgør påløbne renter af det lånte beløb ikke en bod, men en modydelse for adgangen til lånet, som principielt udgør en betalingstransaktion, uafhængigt af udøvelsen af fortrydelsesretten.
- 116 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 49 i forslaget til afgørelse, gør den eventuelle forpligtelse for forbrugeren til at betale debitorrenter, der beregnes under hensyntagen til den periode, hvor midlerne faktisk var stillet til rådighed, det desuden muligt at opretholde den aftalemæssige balance. Denne forpligtelse er til hinder for, at den ene part ved udøvelsen af sin fortrydelsesret opnår en uberettiget gevinst til skade for den anden og sikrer en rimelig fordeling af de byrder og fordele, der følger af opfyldelsen, om end kun delvis og midlertidig, af kreditaftalen.
- 117 Det skal ikke desto mindre, således som det er fremhævet i denne doms præmis 90 og 91, bemærkes, at i mangel af specifikke EU-retlige bestemmelser på området henhører de nærmere regler for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i direktiv 2008/48, under medlemsstaternes interne retsorden, og at disse regler skal overholde ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet.

- 118 Domstolens svar på det første samt på det foreliggende spørgsmål kan i øvrigt tjene som afklaring i forhold til den forelæggende rets tvivl om en eventuel ugrundet berigelse, uanset om den er til fordel for forbrugeren eller kreditgiveren.
- 119 Henset til ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugeren, efter at denne har fortrudt en forbrugerkreditaftale, der er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, i perioden mellem udbetalingen af midlerne fra lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren eller sælgeren skal betale den i den første aftale fastsatte debitorrente.

Sagsomkostninger

- 120 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 10, stk. 2, litra l), og artikel 14, stk. 1, andet afsnit, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF

skal fortolkes således, at

den fortrydelsesfrist, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, ikke begynder at løbe, når kreditaftalen ikke på tidspunktet for aftalens indgåelse som en konkret procentsats angiver den gældende morarentesats, idet dette gælder, så længe disse oplysninger ikke er blevet behørigt meddelt forbrugeren.

- 2) Artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse er til hinder for, at långiveren gyldigt kan påberåbe sig, at forbrugeren har misbrugt den fortrydelsesret, der er fastsat i denne artikel 14, stk. 1, som følge af forbrugerens adfærd i perioden mellem aftalens indgåelse og udøvelsen af fortrydelsesretten eller endog efter udøvelsen heraf, når den i dette direktivs artikel 10, stk. 2, litra l), krævede angivelse i form af en konkret procentsats for den gældende morarente på tidspunktet for aftalens indgåelse ikke fremgik af kreditaftalen og heller ikke efterfølgende blev behørigt meddelt forbrugeren.

- 3) Artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, sammenholdt med effektivitetsprincippet,

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse er til hinder for en national retspraksis, hvorefter størrelsen af den kompensation for værdiforringelse, der, når en forbruger udøver sin fortrydelsesret i

forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale, skal betales af vedkommende til kreditgiveren ved tilbagelevering af køretøjet, beregnes ved fra den salgspris, som forhandleren opkrævede på tidspunktet for denne forbrugers erhvervelse af køretøjet, at trække den købspris, som forhandleren udbetalte på tidspunktet for tilbagelevering af dette køretøj, for så vidt som denne beregningsmetode omfatter faktorer, der er uafhængige af forbrugers brug af dette køretøj.

4) Direktiv 2008/48

skal fortolkes således, at

det ikke foretager en fuldstændig harmonisering af reglerne om konsekvenserne af en forbrugers udøvelse af sin fortrydelsesret i forbindelse med en kreditaftale knyttet til en bilkøbsaftale.

5) Artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugeren, efter at denne har fortrudt en forbrugerkreditaftale, der er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, i perioden mellem udbetalingen af midlerne fra lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren eller sælgeren skal betale den i den første aftale fastsatte debitorrente.

Underskrifter